

Datum: 16. 3. 2023

SPOROČILO ZA JAVNOST

PRAVILNA RABA FITOFARMACEVTSKIH SREDSTEV (FFS)

Ljubljana, 16. 3. 2023 - Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (MKGP) skupaj z Upravo za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin (UVHVVR), Čebelarstvo zvezo Slovenije (ČZS) in Kmetijsko gozdarsko zbornico Slovenije (KGZS) vsako leto pripravlja aktivnosti obveščanja in ozaveščanja uporabnikov o pravilni rabi fitofarmacevtskih sredstev (FFS). Osnovni namen aktivnosti je informiranje uporabnikov in splošne javnosti glede možnih tveganj, ki jih lahko ima nepravilna raba FFS za zdravje ljudi in okolje, vključno s čebelami ter ostalimi opraševalci, ki so eden izmed osnovnih indikatorjev onesnaženosti v okolju.

MKGP in UVHVVR v prvi vrsti spodbujata okolju prijaznejše metode varstva rastlin in celovito ravnanje s kmetijskimi rastlinami, kamor spadajo naslednji preventivni ukrepi: izbira rastišča, kolobarjenje, obdelava tal, čas in gostota setve oziroma sajenja, rez, vzgojne oblike, setev mešanih ali vmesnih posevkov ali dosevkov, uporaba odpornih/tolerantnih sort, saditev ali setev certificiranega sadilnega/semenskega materiala, gnojenje, namakanje, izsuševanje, higienski ukrepi. Nadalje spodbujamo uporabo metod varstva rastlin z nizkim tveganjem, kamor spadajo fizikalni ukrepi, biotehniški ukrepi, uporaba koristnih organizmov za [biotično varstvo rastlin](#), uporaba [FFS na podlagi izvlečkov, mikroorganizmov, rastlinskih izvlečkov, feromonov in podobnih snovi](#), uporaba [osnovnih snovi](#), in uporaba [FFS, dovoljenih za ekološko pridelavo](#).

Pridelovalec mora nasad ali posevek redno pregledovati in opazovati pojav škodljivih organizmov ter na podlagi lastne presoje ter izkušenj izbrati najprimernejšo metodo varstva rastlin oziroma ustrezno kombinacijo metod ter FFS uporabiti le takrat, ko presodi, da z metodami varstva rastlin z nizkim tveganjem ni mogoče zagotoviti zadovoljivega učnika obvladovanja škodljivih organizmov.

V primeru uporabe FFS mora uporabnik upoštevati tudi informacije o pragu škodljivosti, če te obstajajo, o primernem času uporabe FFS in druge nasvete o uporabi tistih FFS, ki so ciljno naravnana za čim manjšo škodljivost za zdravje ljudi, neciljne organizme in okolje.

V ta namen so na Kmetijskem inštitutu Slovenije vzpostavili [spletno stran za integrirano varstvo rastlin](#), kjer so zbrani aktualni opisi in informacije o škodljivih organizmih in ukrepih za zmanjšano uporabo FFS.

V nadaljevanju izpostavljamo ključne točke, ki jih mora upoštevati vsak uporabnik FFS:

- V Sloveniji je dovoljeno uporabljati le FFS, za katere je bila izdana odločba o registraciji, dovoljenje za nujne primere, dovoljenje za vzporedno trgovanje ali dovoljenje za raziskave in razvoj.
- Uporaba FFS je dovoljena le na gojenih rastlinah in zoper škodljive organizme, ki so navedeni na etiketi in navodilu za uporabo.

- Setev semena, tretiranega s FFS, ki so označena kot čebelam nevarna, lahko izvajamo s podtlačnimi pnevmatskimi sejalnici le, če so te opremljene z napravo za zmanjšanje odnašanja prašnih delcev z zračnim tokom, ki izstopa v okolico.
- S prazno embalažo je potrebno ravnati v skladu z navodili proizvajalca oz. navodili za uporabo FFS.
- Ne škropimo v vetrovnem vremenu. Preprečiti moramo zanašanje škropilne brozge na sosednje njivske in urbane površine.
- Pri delu s FFS je potrebno uporabiti primerno vzdrževano in predpisano osebno varovalno opremo.
- Škropilno brozgo pripravljamo na mestu, namenjenemu polnjenju in mešanju FFS, ki je ustrezno opremljeno in zavarovano, da morebitno razlitje ne more doseči vodnih virov in odtočnih kanalov.

Zaželeno je, da naprave za nanašanje FFS čistimo na mestu nanosa, ali na v ta namen pripravljenih površinah ter pri tem poskrbimo za odpadno vodo, da ne pride do točkovnega onesnaženja. FFS, ki predstavljajo tveganje za čebele in druge opraševalce, so označeni z grafičnim opozorilnim znakom »Nevarno za čebele«.

Pri uporabi tovrstnih sredstev imajo uporabniki v zvezi z varstvom čebel določene obveznosti:

- cvetoča podrast v trajnih nasadih mora biti v času tretiranja s FFS, ki so označeni kot čebelam nevarni, pokošena oziroma mora biti na drug način preprečeno, da bi jo FFS dosegel;
- uporaba sistemičnih FFS, ki so označeni kot čebelam nevarni, je prepovedana v času cvetenja gojenih rastlin;
- uporaba kontaktnih FFS, ki so označeni kot čebelam nevarni, je v času cvetenja gojenih rastlin dovoljena le v nočnem času – dve uri po sončnem zahodu do dve uri pred sončnim vzhodom, razen, če je na etiketi in navodilu za uporabo navedeno, da je uporaba takega sredstva v celoti prepovedana v času cvetenja;
- pri uporabi za čebele nevarnih FFS mora uporabnik tretiranje izvajati na način, da se prepreči zanašanje na sosednje površine s cvetočimi rastlinami.

Ključni dejavnik za pridelavo kakovostne in varne hrane ter za varovanje zdravja ljudi in okolja, ki sledi skupnim prizadevanjem za vzpostavitev trajnostne kmetijske pridelave v Evropski uniji, je usposabljanje pridelovalcev in uporabnikov FFS.

V ta namen je UVHVVR izdal nov priročnik [»Temeljna načela dobre kmetijske prakse varstva rastlin in varne rabe FFS«](#). Priročnik je kot izobraževalno gradivo v osnovi namenjen udeležencem usposabljanja iz fitomedicine, predstavljena vsebina pa je dobrodošel pripomoček tudi pri razširjanju ter poglobljanju znanja vseh, ki želijo prispevati k bolj učinkovitemu, manj tvegane in do okolja prijaznejšemu varstvu rastlin.

Dostopnost in uporaba FFS sta regulirani pravici, ki ju posameznik pridobi z izkazanim znanjem o ravnanju s FFS, z namenom, da z uporabo FFS ne povzroča nesprejemljivega tveganja za okolje in zdravje ljudi.

Pravica do zdravega okolja je temeljna pravica vseh državljanov, zato je pravilno rokovanje s FFS velika odgovornost vsakega uporabnika FFS.

* * *